

Høringssvar fra Uafhængige Scenekunstnerne vedrørende forslag til lov om ændring af Teaterloven

Foreningen af Uafhængige Scenekunstnere bakker op om ændringer, der peger på en større fleksibilitet i systemer, tilskudsordninger og institutioner. Dog vælger vi i dette høringssvar at fokusere på de dele af lovsforslaget hvor den ikke-institutionelle, professionelle scenekunst burde være repræsenteret, men desværre fortsat er usynlig – da dette er et gennemgående problem i forslaget.

Problemet bliver forstærket af det faktum, at man i undersøgelserne, der fulgte op på Kulturministeriets rapport fra 2010, "Veje til Udvikling", vedrørende Det Københavnske Teatersamarbejde, Turnéteateret, Billetkøbsordningen og Internationaliseringen af scenekunsten, hovedsageligt adresserer scenekunstens institutioner. Dette er til trods for at "Veje til udvikling" peger på det ikke-institutionelle område som "et afgørende sted at sætte ind for at styrke innovationen generelt". Kun et mindre antal projekt-teatre og ingen uafhængige scenekunstnere blev inddraget i undersøgelserne. Den deraf følgende konklusion - at "teaterstøtten i Danmark grundlæggende er velfungerende" - er på den baggrund ikke overraskende, men undersøgelsen er set fra vores side hverken tidssvarende eller repræsentativ.

Den nødvendige innovation

Uafhængige Scenekunstnere mener, at en øget ligestilling mellem det institutionelle og det ikke-institutionelle felt i scenekunsten er en nødvendighed for at komme produktionen af fremtidens scenekunst i møde. Dette må nødvendigvis blive afspejlet i en ny teaterlov.

Ifølge rapporten "Veje til Udvikling", har det frie, ikke-institutionelle felt: "...en afgørende spydspidsfunktion i forhold til hele teaterkunstområdet, idet eksperimenter netop er deres kerneydelse og eksistensberettigelse". (s. 40)

Synlighed og terminologier

Uafhængige Scenekunstnere anbefaler at man benytter en mere inkluderende og tidssvarende terminologi, der sikrer at de scenekunstneriske aktører som bevæger sig i det ikke-institutionelle felt anerkendes for deres bidrag til innovation og udveksling i landets professionelle scenekunstmiljø. Helt centralt er det problematisk at fastholde begrebet "teater". Det er ikke tilstrækkeligt at den omfattende udvikling på området blot anerkendes i bemærkningerne til lovforslaget.

I bemærkningen lyder det:

"Gennem årene er et stadigt stigende antal forskellige scenekunstneriske udtryk kommet til, og samlebetegnelsen scenekunst er blevet mere udbredt. Imidlertid anvendes begrebet teater i nærværende lovforslag og i teaterloven som samlebetegnelse for scenekunstnerisk aktivitet. Der er således tale om både stationære teatre, turnerende og opsøgende teatre, teatergrupper, projektteatre, teatre uden scene mv. For så vidt angår indholdet af

betegnelsen teater, rummer begrebet også genrer som ny cirkus, musikdramatik, dans og performance.”

Lovforslagets terminologi må afspejle virkeligheden. Fastholdelsen af et utilstrækkeligt begreb er med til at cementere traditionelle genreopdelinger inden for scenekunsten, opdelinger som mange af scenekunstens udøvere i praksis forsøger at nedbryde igennem tværæstetiske produktioner. Uafhængige Scenekunstnere vil kraftigt anbefale, at man i stedet anvender termen “scenekunst” – også i selve lovens titel – som en mere præcis betegnelse der formår at rumme nye og endnu ukendte udtryksformer.

I det allerførste ændringsforslag kommer problematikken omkring ordvalg til udtryk i overskriften til kapitel 3:

”Teatre og andre institutioner på scenekunstrådet med særlige opgaver”. Efter ordlyden er det ikke-institutionelle professionelle scenekunsthelt faktisk ikke omfattet af loven. En mere præcis overskrift kunne indeholde begreber som ”scenekunstaktører” eller ”selvstændige produktionsenheder”. Endvidere vil tilføje af et punkt til §5 anerkende feltets placering.

§5: Staten kan yde tilskud til produktionsenheder for scenekunst og andre institutioner på scenekunstrådet der

Forslag til et punkt 5: ...medvirker til at udvikle scenekunsten gennem eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer, herunder varetager internationale aktiviteter.

En fortsat lovmæssig usynlighed vil påvirke både økonomi, stabilitet, bæredygtighed, publikum og produktion i feltet, og dermed betyde et markant tab for den samlede scenekunstbranche i form af nytænkende og konventionsbrydende scenekunstprojekter som aldrig ser dagens lys.

Den økonomisk realitet

Det ikke-institutionelle område støttes som det er nu med under 10% af den samlede støtte på scenekunstrådet. Hvis man vil sikre en fremtidig udvikling af scenekunsten bør feltet opprioriteres som produktionsform ved en tilførsel af flere frie produktionsmidler.

I teateraftalen af 21. Juni 2011 fremgår det, at de underskrivende politiske partier er enige om, at teaterstøtten danner en god ramme om en fleksibel støtte til et yderst mangfoldigt teaterliv. Uafhængige Scenekunstnere er uenig i dette synspunkt. Produktionsform og kunstnerisk udtryk er gensidigt afhængige af hinanden. Mangfoldigheden er svær at få øje på, når under 10% af midlerne tildeles forskelligartede og eksperimenterende produktionstyper, mens 90% af midlerne tilfalder scenekunst i institutionelle rammer. Hvis der fra politisk side ønskes oprigtig scenekunstnerisk alsidighed, må fleksibiliteten i produktionsformer blive styrket gennem øget drifts og produktionsstøtte til scenekunstnere i det ikke-institutionelle felt.

Frie midler

Denne støtte uddeles af Statens Kunstråds Scenekunstudvalg. Forslag 20 §18 er derfor den eneste paragraf hvor den ikke-institutionelle, professionelle scenekunst bliver direkte berørt.

I de fire beskrevne retningslinjer betyder ordvalget, at den professionelle, ikke-institutionelle scenekunst igen er usynlig. I tråd med ovenstående anbefalinger om fravalget af ordet teater som det gennemgående begreb, foreslår Uafhængige Scenekunstnere derfor en ændring i ordvalg vedr. § 18:

Punkt 1: - stationær og turnerende samt opsøgende scenekunstvirksomhed med fokus på mindre teatre, selvstændige produktionsenheder, scenekunstgrupper og scenekunstnere uden egen scene,

Punkt 3: - anskaffelse af teknisk udstyr m.v. samt i særlige tilfælde indretning af lokaler til scenekunstformål,

Punkt 4: - fremme af scenekunstens internationale aktiviteter og samarbejde

I "Veje til Udvikling" foreslår Teaterudvalget at støttestrukturen rummer: "produktionsstøtte til ikke-institutionsteatre og en oprettelse af en udviklingspulje". Teaterloven ville kunne fremme den fremtidige udvikling af landets scenekunst ved at give konkret opbakning af den eksperimenterende praksis ved at give den sin egen pulje, og ikke lade denne støtte være op til de enkelte scenekunststudvalg.

Åben scene som et "scenekunstens hus"

Vedrørende omlægningerne af Det Københavnske Teatersamarbejde, nævnt i forslag 5. – 12, er der flere punkter som kan berøre det ikke-institutionelle felt.

Uafhængige Scenekunstnere anbefaler at man i lovteksten inkluderer den indeværende *Theatre in Residence* ordning som findes under Københavns Teater og Statens Scenekunstudvalg. Denne ordning er blevet godt modtaget af begge parter, og bliver af Uafhængige Scenekunstnere anset som en positiv faktor i nedbrydningen af barrierer som findes mellem institutionelle og ikke-institutionelle dele af scenekunsten.

Besparelser i Det Københavnske Teatersamarbejde betyder frigivelsen af midler, der er blevet allokeret til en Åben Scene i hovedstaden. Uafhængige Scenekunstnere opfordrer til at en Åben Scene i hovedstaden får sin egen bekendtgørelse og sit eget punkt på finansloven, så fremtidens scenekunstmiljø kan undgå den langtrukne og opslidende kasteboldssituation, der har været omkring oprettelsen af en sådan scene i København. Vi mener at Åben Scene København skal anskues som et "scenekunstens hus" - en kunstnerisk udviklingsafdeling med tværæstetisk kontakt, der rummer både uddannelse og udvikling i feltet. Et hus der ikke er ene om at vise den eksperimentelle og nyskabende scenekunst, men fungerer som en stimulerende og integreret del af det samlede danske scenekunsthillede.

Husets opgaver vil inkludere præsentation af interessant og nyskabende scenekunst fra hele landet samt udenlandske gæstespil i hovedstaden. Oprettelsen af Åben Scene København har opbakning fra hovedparten af aktørerne i det professionelle, danske teatermiljø, og vil være til gavn for udviklingen af scenekunsten i hele landet.

Bekendtgørelsen vedr. Åben Scene kunne inkludere formuleringer som:

- 1.** Åben Scene København er den centrale scene for de frie produktionsenheders scenekunst i Danmark. Scenen skal uden fordomme give plads til et repertoire af høj kunstnerisk kvalitet inden for såvel tværæstetisk som genreæstetisk scenekunst, samt danne ramme om ikke-scenebundne opførelser, performances, events og happenings i hovedstaden og i Danmark som helhed. Åben Scene København tager udgangspunkt i danske traditioner for eksperimenterende scenekunst og skal i sin virksomhed medvirke til at skabe de bedste forudsætninger for at forny og videreudvikle nutidens og fremtidens scenekunst.
- 2.** Åben Scene København skal give plads for gæstespil af turnerende grupper, som viser eksperimenterende scenekunst af høj kunstnerisk kvalitet. Scenen skal tage særligt hensyn til danske værker, men skal også danne basis for gæstespil og udveksling med andre landes eksperimenterende scenekunst i videste forstand.
- 3.** Åben Scene København har til opgave at skabe mulighed for, at de frie produktionsenheders scenekunst produktioner kan gøres tilgængelige for et bredt publikum gennem udsendelse i radio og tv ved salg af optagelser samt ved afholdelse af kurser, workshops og seminarer.

Uafhængige Scenekunstnere håber at det fortsatte arbejde vil udmønte sig i en fremadrettet lov for scenekunsten der besidder en terminologi og struktur som styrker mangfoldighed og skaber de bedste produktionsvilkår for både institutionerne, det frie scenekunsthelt og vækstlagene.

På vegne af Foreningen for Uafhængige Scenekunstnere,
Nina Larissa Bassett

Uafhængige Scenekunstnere (US) er en interesseorganisation og et kulturpolitisk talerør, hvis pt. 100 medlemmer er professionelle freelance-scenekunstnere, der arbejder med risikovillig og banebrydende scenekunst. Foreningen er stiftet i 2005.

Vi arbejder for synliggørelse af det frie felt og forbedring af produktionsbetingelserne.

US er medlem af ITI og det frie scenekunsthøjs danske repræsentant i et nordisk netværkssamarbejde mellem Teatercentrum Sverige, Sjálfstæðu leikhúsin (Association of Independent Theatres in Iceland), Finske Teatercentrum, Produforum Helsinki, og Danse- & Teatersentrum Norge.
www.scenekunstnere.dk